

ՎԱԿՈՆ ՊԱՆԴՈԿ ՄԸ

Դեռ շատ ժամանակ չկայ քանի որ Ամերիկոյ Միացեալ Նահանգաց Տէրութիւնը իր երկրին միջէն երկաթուղի մը ձգելով, երկու Ովկիանոսները՝ այս ինքն խաղաղականը և Ատլանտականը իրարու կապեց:

Արդ ճանապարհորդը Ս. Ֆրանչիսկոսէ ելլելով, որ խաղաղականին ամիսնցը վրայ չինուած է, եօթը օր շարունակ ճանապարհորդելով՝ Նիւ Եօրք կը հասնի: Ասանկ երկայն ճանապարհորդութեան համար, յայտնի է որ ուղևորը իրենց դիւրութեան ու հանգստեան համար շատ բաներու պէտք ունին. և այս ամեն պիտոյից խնամքով հոգ տարած է երկաթուղւոյն վարչութիւնը: Դիւրութեանց մէկը այն պսակոյով վակոն ըսուածներն են, որ կատարեալ պզտի պանդոկներ են, ամենայն դիւրութիւններով զարդարուած, նման շոգենաւուց առաջին կարգի սենեկաց:

Այն ճանապարհորդը որ վերոյասացեալ վակոնները կ'ընտրեն, փափուկ փետրալից անկողին մը կը գտնեն հանգչելու. կրնան սեղան նստիլ իրենց կերակուրը ուտելու համար, լրագիրներ կը գտնեն ընթերցման, և մէջը նստած՝ գրեթէ կը մոռնան որ անհուն ցամաքի մը վրայ կը թռչին:

Մեր հոս դրած պատկերը այդ պսակոյով վակոն ըսուածներէն մէկը կը ներկայացընէ:

ՊԻՆԿԵՕԼ ԼԵՐԱՆՑ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հայկական զրոյցը Սուրբ Դրոց դրախտը Պինկէօլի լեռան վրայ կը նշանակեն, այս բանիս հաստատութիւն սեւ պելով լեռան վրայ գտնուած քաղաքաց և բերդից հին աւերակները, անոնց կողերուն յուռթի և առատ բուսաբերութիւնը, իր վայրենի այգիները, և իրմէ բղխող չորս գետերը, որք այն

ժամանակ Նոնդոյ գրքին չորս մեծամեծ գետերն պիտի համարուէին:

Պ. Վիլհելմ Շդրեքըր¹, պաշտօնեայ 'ի ծառայութեան Դրան, այս լեռանս վրայ քննողական արշաւանք մ'ըրաւ, ընդ Պ. Բոպերդ Տալայէլ, Անդղիացի հիւպատին Էրդիրումի:

Էրդիրումէն դէպ 'ի հարաւ ուղղուելով՝ Պինկէօլի ճամբան փալանտըքէնի ստորոտէն կ'անցնի, որ է բարձրագոյն սար լեռանց գօտուոյ մը՝ որ կը բաժնէ զԵփրատ՝ Երասխի վերին ընթացքէն: Ժանապարհորդը այս սարիս վրայ ելան, ելք դժուարայաղթ. զառ 'ի վայրը անհնարին վախուտ է, սրածայր և հարթ խճաքարանց վրայ քայլելու է. ասդիս անդին բռնելու կամ կաշելու բուսոց թուփեր կան. գագաթէն, որ ձիւնով լեցուած մարած հրաբուխի բաժակ մըն է, կը տեսնուի Էրդիրումի ամբողջ դաշտը և մինչև այն լեռներն՝ որ Սեաւ ծովու եզերքը կը հասնին: Փալանտըքէնի գագաթն (եռացմամբ ջրոյ չափուած) 3200 մետր բարձրութիւն ունի: Շդրեքըր և Տալայէլ, անկէց իջնելով Երասխի հովիտը՝ անցան Դզըլ կէչիտ ըսուած գետակին հունը, որ իր ամիսնցը կարմրագոյն ապառաժիցը պատճառաւ՝ այսպէս կը կոչուի. գետակից մըն է Երասխի, 15 կամ 20 ոտք լայն: Երկրորդ օրն, Տիւզ-Եիւրիւտիւ վտակն այլ անցան (20 ոտք լայն՝ ուր շատ կարմրախայտ ձուկ² կը գտուի) և Դզըլ կէչիտի օժանդակ մըն է, յետոյ նաև Երասխ գետէն անցան, որ հոս միայն քսան ոտք լայնութիւն ունի և մեղրէ մը պակաս խոր. հովտիս այս մասը բաւական լայն և քիչ մը ճախճախուտ է, բայց վերի և ստորին կողմերը՝ գետն նեղ խորածորոց և խոխոմից մէջ կը վազէ:

Պինկէօլէն կ'իջնեն Երասխ, (կամբը ջամբեթն այն Երասխ ըստ Լատինացւոց), որ իր գետակից կուրին հետ կ'ընթանայ 'ի ծովն կասպից, Չարպուհուր, Մուրատայ զլխաւոր օժանդակն, իւր

1 Օսմանեան տէրութեան զինուորական պաշտաման մէջ է և կոչուի Բէշատ պէյ:

2 Ալա պալեկը: